

31. Ders (13.3.1989 tarihli ders notu)

Dersin amacı:

1. “Zu: Sahip” yapısının kullanımının öğrenilmesi
2. Cinsiyete göre sıfatların kullanımının öğrenilmesi

...sahibi (bir erkek)	Zu	ذُو
...sahibi (bir bayan)	Zâtu	ذَاتُ

“Zû” kendinden sonraki isimle tamlama yaparak kullanılır. Cümlede özne veya nesne oluşuna, başına cer harfi gelişine göre şekli değişir:

Başına cer harfi gelmişse (Mecrur iken)	Cümlede nesne (meful) ise (Mansub iken)	Cümlede özne (fail) ise (Merfu iken)
ذِي	ذَا	ذُو
Zî	Zâ	Zû

عَلِيٌّ لَهُ عَيْنَانِ سَوْدَاوَانِ
Aliyyun lehû aynânî sevdâvânî
Ali siyah gözlüdür.

لَعَلِّي عَيْنَانِ سَوْدَاوَانِ
Li Aliyyin aynâni sevdâvâni
Ali siyah gözlüdür.

Üstteki iki cümle de anlam bakımından aynıdır, ama birinci cümlede şahıs daha belirgindir.

فَتَاتُ لَهَا عَيْنَانِ خَضِرَاوَانِ
Fetâtun lehâ aynâni hadrâvâni
Yeşil gözlü kız

عَلِيٌّ ذُو عَيْنَيْنِ سَوْدَاوَيْنِ
Aliyyun zû ayneyni sevdâveyni
Ali siyah gözlüdür.

رَبَابُ ذَاتُ عَيْنَيْنِ سَوْدَاوَيْنِ
Rabâbu zâtu ayneyni sevdâveyni
Rebab siyah gözlüdür. (Rebab: Bir bayan ismi)

أَبُو مَازِنٍ ذُو مَالٍ

Ebû Mâzinin zû mâlin.

Mazin'in babası zengindir (paralıdır)

هَذَا الرَّجُلُ ذُو عِلْمٍ

Hâzâ'r-raculu zû ilmin.

Bu adam ilim sahibidir.

ذُو دَخْلٍ مُتَوَسِّطٍ

Zû dahlin mutevassitin

Orta gelirli

ذُو حَالٍ مُتَوَسِّطٍ

Zû hâlin mutevassitin

Orta halli

لَيْسَ الْمُدَرِّسُ ذَا مَالٍ ؛ هُوَ مُتَوَسِّطُ الْحَالِ.

Leyse'l-muderrisu zâ mâlin, huve mutevassitu'l-hâli.

Hoca zengin değil, orta hallidir.

هُوَ ذُو حَالٍ مُتَوَسِّطٍ (mutavassitu’l-hâli: orta halli) örneğinde olduğu gibi, bir sıfat ve bir isimden oluşan yapılar, Arapçada sık rastlanılan bir kullanımdır. Gramerde “Lafzî izafet” başlığı altında incelenir.

هُوَ ذُو حَالٍ مُتَوَسِّطٍ
Huve zû hâlin mutevassitin.
O (erkek) , orta hallidir.

أَنَا مُتَوَسِّطُ الْحَالِ
Ene mutevassitu’l-hâli
Ben orta halliyim.

أَفْعُلْ kalıbındaki kelimeler, gayri munsariftir, sonu esrelenmez. Ama başına (اَلْ belirlilik takısı “el”) gelince bu durum ortadan kalkar, esrelenebilir. Üstteki cümlelerde اَسْوَدُ (Esved: Siyah) kelimesine dikkat edin.

Geldi	Câe	جَاءَ
Getirdi	Câe bi...	جَاءَ بِ
Birşeyi getirdi	Câe bi şey’in	جَاءَ بِشَيْءٍ
Birisini getirdi	Câe bi fulânin	جَاءَ بِفُلَانٍ

جَاءَ هُنَا بَوْلِدِ ذِي شَعْرٍ أَسْوَدَ

Câe hunâ bi veledin zî şağrin esvede

O (erkek), buraya siyah saçlı bir çocuk getirdi.

رَأَيْتُ فِي الْغُرْفَةِ وَلَدًا ذَا شَعْرٍ أَسْوَدَ

Raeytu fi'l-gurfeti veleden zâ şağrin esvede.

Odada siyah saçlı bir çocuk gördüm.

فِي الْغُرْفَةِ وَلَدٌ ذُو شَعْرٍ أَسْوَدَ

Fi'l-gurfeti veledun zû şağrin esvede

Odada, siyah saçlı bir çocuk var.

هَلْ تَعْرِفُ ذَلِكَ الْوَلَدَ ذَا الشَّعْرِ الْأَسْوَدِ؟

Hel tağrifu zâlike'l-velede za'ş-şağril-esvedi?

Şu siyah saçlı çocuğu tanıyor musun?

جَاءَتْ خُلَيَاءُ هُنَا مَعَ ذَلِكَ الْوَلَدِ ذِي الشَّعْرِ الْأَسْوَدِ

Câet Hulya hunâ maa zâlike'l-veledi zi'ş-şağri'l-esvedi

Hülya buraya şu siyah saçlı çocukla geldi.

هَذَا الرَّجُلُ ذُو عِلْمٍ

Hâza'r-raculu zû ilmin

Bu adam, ilim sahibidir (alimdir).

لَقِينَا رَجُلًا ذَا عِلْمٍ

Lakînâ raculen zâ ilmin.

Âlim bir adamla karşılaştık.

فِي الْغُرْفَةِ رَجُلٌ ذُو عِلْمٍ

Fi'l-gurfeti raculun zû ilmin.

Odada âlim bir adam var.

تَعَلَّمْتُ الْعَرَبِيَّةَ مِنْ رَجُلٍ ذِي عِلْمٍ

Teallemtu'l-arabiyyete min raculin zâ ilmin.

Arapçayı âlim bir adamdan öğrendim.

الرَّجُلُ ذُو الْعِلْمِ مَحْبُوبٌ وَ مُحْتَرَمٌ

Er-raculu zû'l-ilmi mahbûbun ve muhteremun

Âlim adam, sevilir ve saygı görür. (Sevilen ve saygı görendir)

ذُو الْعِلْمِ مَحْبُوبٌ وَ مُحْتَرَمٌ

Zu'l-ilmi mahbûbun ve muhteremun

İlim sahibi, sevilir ve saygı görür.

أَحْتَرِمُ ذَلِكَ الرَّجُلَ ذَا الْعِلْمِ

Ahterimu zâlike'r-racule za'l-ilme

Şu âlim adama saygı gösteririm.

تَعَلَّمْتُ كُلَّ هَذِهِ مِنْ ذَلِكَ الرَّجُلِ ذِي الْعِلْمِ

Teallemtu kulle hâzihî min zâlike'r-raculi zi'l-ilmi.

Bütün bunları, o âlim adamdan öğrendim.

كِتَابٌ أَخْضَرُ

Kitâbun ahdaru

Yeşil bir kitap

كِتَابَانِ أَخْضَرَانِ

Kitâbâni ahdarâni

İki yeşil kitap

ثَلَاثَةُ كُتُبٍ خَضِرَاءُ

Selâsetu kutubin hadrâu

Üç yeşil kitap

كُرَّاسَةٌ خَمْرَاءُ

Kurrâsetun hamrâu

Kırmızı bir defter

Kaynak:

İstanbul Üniversitesi emekli okutmanı Mustafa Seçkin'in derslerinde tuttuğum notlardan derlemedir. Mustafa Seçkin hakkında bilgi için tıklayınız:

http://www.istanbul.edu.tr/edebiyat/bolum_sayfasi/dogudilleri/emektar_hocalar.htm

<http://www.istanbuldakianadolu.com/istanbul/fethi-gemuhluoglunu-mustafa-seckinle-tanimak/>

Hazırlayan: Enise Sema Gonca

Temmuz - 2011

araphocam@yahoo.com

Hazırladığım tüm dosyalara ulaşmak için tıklayın:

<http://www.materyal.org.tr/arapca/dosyalar.php?uk=380000>